

Handläggare: Björn Johansson
Telefon: 076 12 33 818

Till
Utbildningsnämnden
2011-08-18

Riktlinjer för Introduktionsprogrammen

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande:

1. Utbildningsnämnden fastställer de riktlinjer avseende Introduktionsprogrammen i stadens gymnasieskolor som föreslås i detta tjänsteutlåtande.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Marie-Louise Hammer Åberg
Gymnasiedirektör

Sammanfattning

Från och med läsåret 2011/2012 införs i gymnasieskolan istället för individuella program fem stycken introduktionsprogram avsedda för elever som inte är behöriga till nationella program. När det gäller introduktionsprogrammen finns det ett statligt regelverk som dels är gemensamt för alla introduktionsprogram dels styr de olika introduktionsprogrammen.

Enligt regelverket ska även skolhuvudmannen fastställa en plan för utbildningen avseende de olika introduktionsprogrammen. I detta tjänsteutlåtande föreslås, utifrån det statliga regelverket, övergripande riktlinjer för de olika introduktionsprogrammen beslutas av utbildningsnämnden och att beslut om planerna för utbildningen för de olika introduktionsprogrammen på gymnasieskolorna delegeras till rektor.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts inom gymnasieavdelningen.

Bakgrund

Från och med läsåret 2011/2012 införs i gymnasieskolan i stället för individuella program fem stycken introduktionsprogram: Preparandutbildning, Programinriktat individuellt val, Yrkesintroduktion, Individuellt alternativ och Språkintröduktion. Dessa program är avsedda för elever som inte är behöriga till gymnasieskolans nationella program. Endast utifrån synnerliga skäl kan en behörig elev tas emot till ett introduktionsprogram. Enligt de nya behörighetsbestämmelserna krävs minst betyg¹ i 8 ämnen från grundskolan för behörighet till ett yrkesprogram och minst betyg i 12 ämnen för behörighet till högskoleförberedande program. Betyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik krävs alltid för behörighet. För behörighet till högskoleförberedande program krävs även betyg i samhällsorienterande ämnen eller naturorienterande ämnen beroende på vilket högskoleförberedande program det är fråga om.

När det gäller introduktionsprogrammen finns det ett statligt regelverk som dels är gemensamt för alla introduktionsprogram dels styr de olika introduktionsprogrammen. Enligt regelverket ska skolhuvudmannen fastställa en plan för utbildningen avseende de olika introduktionsprogrammen.

I detta tjänsteutlåtande föreslås att utifrån det statliga regelverket övergripande riktlinjer för de olika introduktionsprogrammen beslutas av utbildningsnämnden och att beslut om planerna för utbildningen för de olika introduktionsprogrammen ute på skolorna delegeras till rektor.

Ärendet

Introduktionsprogram i stadens gymnasieskolor läsåret 2011/2012

För närvarande går nästan 3 000 elever inom olika individuella program i stadens gymnasieskolor. De obehöriga elever som börjar gymnasieskolan från och med läsåret 2011/2012 kommer att tas emot på något av de fem introduktionsprogrammen.

- *Ettårig preparandutbildning* avsett för elever som under högst ett år önskar erhålla behörighet till önskat nationellt program är planerat vid 9 olika gymnasieskolor.

¹ Fr.o.m. vårterminen 2012 kommer eleverna från årskurs 9 i grundskolan att kunna ha betyget F (Icke godkänt) . Det innebär att formuleringen istället då blir ”minst godkänt betyg i 8 ämnen”.

- *Programinriktat individuellt val (PRIV)*, avsett för elever som saknar ett eller två ämnen för behörighet till ett yrkesprogram, är planerat vid 10 olika skolor.
- *Yrkesintroduktion*, avsett för obehöriga elever som önskar en yrkesinriktad utbildning men som ligger längre från behörighet än PRIV-eleverna, är planerat vid 10 olika skolor.
- *Individuellt alternativ* huvudsakligen avsett för elever med särskilda behov är planerat vid 12 olika skolor.
- *Språkintröduktion*, avsett för nyanlända invandrarungdomar, är planerat vid 12 olika skolor.

På grund av osäkerheten när det gäller antal obehöriga elever från grundskolan har antalet antagningsplatser inom introduktionsprogrammen ökats jämfört med antagningsplatserna inom individuellt program läsåret 2010/2011. De fristående gymnasieskolorna har läsåret 2011/2012 ett relativt omfattande utbud av introduktionsprogram, framför allt inom programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion vilket ger en väsentlig ökning jämfört med utbudet av individuellt program inom fristående gymnasieskolor läsåret 2010/2011.

Plan för utbildningen

Skollagen/Gymnasieförordningen

Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Av planen ska utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd framgå.

Stadens riktlinjer

Plan för utbildning på ett introduktionsprogram ska beslutas av rektor. Denna ska därvid iaktta de riktlinjer för introduktionsprogrammen som finns i detta tjänsteutlåtande.

Kommentar

Förutom plan för utbildningen ska varje elev ha en individuell studieplan och, i förekommande fall, ett åtgärdsprogram. Planen för utbildningen måste å ena sidan vara tydlig avseende bl.a. utbildningens syfte/syften och å andra sidan ge utrymme för individualisering inom ramen för utbildningen utifrån respektive elevens behov.

Riktlinjer omfattande samtliga Introduktionsprogram *Skollagen/Gymnasieförordningen*

Enligt det statliga regelverket ska utbildningen på de olika introduktionsprogrammen bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Utbildningens omfattning får dock minskas om en elev begär det och huvudmannen finner att det är förenligt med syftet med elevens utbildning.

Stadens riktlinjer

Heltidsstudier inom introduktionsprogrammen omfattar minst 22 veckotimmar.

Kommentar

Observera det utrymme skollagen ger att, under vissa förutsättningar, minska utbildningens omfattning till att vara lägre än heltidsstudier.

Riktlinjer Preparandutbildning *Skollagen/Gymnasieförordningen*

Utbildningen ska erbjudas

Syftet med preparandutbildning är att elever som fullföljt årskurs nio i grundskolan utan att ha uppnått behörighet till ett visst nationellt program ska uppnå sådan behörighet.

Utbildningen får vara högst ett år och om synnerliga skäl föreligger två år. Utbildningen kan förläggas till en grundskola även om utbildningen formellt ligger inom gymnasieskolan.

Utbildningen ska innehålla de grundskoleämnen eleven inte har betyg i och som behövs för behörighet till nationellt program. Den kan även innehålla ytterligare grundskoleämnen eleven inte har betyg i. Den får även innehålla kurser från nationella gymnasieprogram och i mindre omfattning andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling

Stadens riktlinjer

Elever inom preparandutbildning vid en skola i staden ska erbjudas undervisning i de grundskoleämnen eleven behöver betyg i för att uppnå den behörighet eleven önskar.

Kommentar

Detta ställer krav på att respektive gymnasieskola med preparandutbildning organiserar verksamheten, bl.a. genom samverkan med grundskolan, så att eleverna får undervisning i alla de grundskoleämnena som fordras.

Programinriktat individuellt val (PRIV)

Skollagen/Gymnasieförordningen

Utbildningen får anordnas.

Syftet med PRIV är att eleven ska få en utbildning som är inriktad mot ett nationellt yrkesprogram och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet.

Utgångspunkten bör vara att eleven blir behörig inom ett år.

Till PRIV finns behörighetskrav vilka innebär att eleven antingen ska ha betyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska *eller* matematik samt ytterligare 4 ämnen. Eller betyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik samt ytterligare 3 ämnen.

Utbildningen ska innehålla de grundskoleämnena eleven saknar betyg i för att bli behörig till ett nationellt yrkesprogram, kurser från ett nationellt yrkesprogram och arbetsplatsförlagt lärande.

Stadens riktlinjer

En elev inom programinriktat individuellt val läser i huvudsak integrerat med elever på aktuellt nationellt yrkesprogram. Eleven ska få stöd i de ett eller två grundskoleämnena eleven saknar betyg i för behörighet till nationellt yrkesprogram.

Kommentar

Elever inom PRIV saknar betyg i ett eller två grundskoleämnena för behörighet. Tanken är att de ska bli behöriga, normalt under det första året. Strävan bör vara att eleven integreras i största möjliga utsträckning på aktuellt nationellt yrkesprogram för att därmed underlätta de fortsatta studierna för eleven när den blivit behörig.

Yrkesintroduktion

Skollagen/Gymnasieförordningen

Utbildningen ska erbjudas. Den står inte öppen för de ungdomar som ska erbjudas språkintroduktion. Utbildningstidens längd kan variera.

Yrkesintroduktion syftar till att eleverna får en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.

Utbildningen ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning. Den får innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram eller annan yrkesinriktad utbildning.

Utbildningen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande eller praktik. Hela utbildningen får dock skolförläggas om huvudmannen bedömer att det bäst gynnar eleven. Utbildningen får också innehålla grundskoleämnen som eleven saknar betyg i. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Stadens riktlinjer

Yrkesintroduktionen kan syfta till att eleven ska bli behörig till PRIV och/eller till nationellt yrkesprogram. Utbildningen kan även syfta till att eleven fullgör hela sin gymnasieutbildning inom ramen för yrkesintroduktion. Vilket syftet med yrkesintroduktionen är ska klart framgå av planen för utbildningen. Innehåller yrkesintroduktionen annan yrkesutbildning än den som förekommer inom de nationella yrkesprogrammets ämnen och kurser ska ämnes-/kursplaner inklusive omfattningen för denna utbildning utarbetas enligt modell från det som gäller för nationella ämnen/kurser. Sådana ämnes/kursplaner bör tas fram i samverkan med aktuella avnämare och fastställs av rektor. Betyg sätts inte på dessa ämnen/kurser utan ämnes-/kursplanen bifogas gymnasieintyget/ sammanställningen. Utbildningens längd bör framgå av planen för utbildningen.

Kommentar

Det är viktigt att syftet med yrkesintroduktionen klart framgår; antingen är det att pröva på olika yrkesutbildningsalternativ, kvalificering till PRIV eller nationellt yrkesprogram, eller en hel yrkesutbildning inom ramen för yrkesintroduktion.

Förändringar för den enskilde eleven kan naturligtvis ske under utbildningens gång genom att en elev t.ex. blir behörig till PRIV eller nationellt yrkesprogram.

Det är endast inom ramen för yrkesintroduktion som det får förekomma annan yrkesutbildning än den som finns inom de nationella yrkesprogrammen. Sådan utbildning ska ha ämnes-/kursplaner med motsvarande struktur som gäller för nationella ämnen/kurser. Betyg sätts dock inte på sådan utbildning. Den ska dock dokumenteras i det gymnasieintyg alternativt sammanställning eleven får efter utbildningen.

Det är möjligt att utforma en yrkesutbildning inom ramen för yrkesintroduktionen som omfattar t.ex. 2 år. En elev som efter en sådan utbildning inte erhåller arbete ska erbjudas fortsatt gymnasieutbildning i ytterligare ett år. Motivet för detta är att eleven ska ha rätt, om den så önskar, att få ut den garanterade undervisningstiden motsvarande den som finns för nationellt program.

Individuellt alternativ

Skollagen/Gymnasieförordningen

Utbildningen ska erbjudas. Den står inte öppen för de ungdomar som ska erbjudas språkintröduktion. Utbildningstidens längd kan variera.

Individuellt alternativ syftar till att eleverna ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden. Utbildningen ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar. Den får innehålla grundskoleämnen eleven saknar betyg i och hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och gymnasiegemensamma ämnen inom gymnasieskolan. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Stadens riktlinjer

Individuellt alternativ är i första hand avsett för elever med olika behov av särskilt stöd. Av planen för utbildningen ska syftet med utbildningen klart framgå. Det innebär att de olika målsättningar som kan vara aktuella för olika elever klart måste framgå och att de olika vägarna dit måste fångas in i planen för utbildningen och konkretiseras i elevens individuella studieplan/ eventuella åtgärdsprogram.

Kommentar

Att syftet med utbildningen tydligt framgår av planen för utbildningen är särskilt viktigt när det gäller individuellt alternativ. Utbildningen kan syfta till förberedelse för övergång till annan utbildning inom gymnasieskolan dvs. annat introduktionsprogram eller nationellt program. Utbildningen kan även syfta till förberedelse för

annan utbildning efter gymnasieskolan, t.ex. kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola.

Andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling kan vara olika motivationshöjande insatser, arbetsplatsförlagt lärande eller praktik.

Språkintröduktion

Skollagen/Gymnasieförordningen

Utbildningen ska erbjudas. Utbildningstidens längd kan variera. Språkintröduktion får kombineras med svenskundervisning för invandrare.

Språkintröduktion syftar till att ge invandrarungdomar som nyligen anlant till Sverige en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket vilket möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller annan utbildning.

Inför mottagandet av en elev till språkintröduktion ska huvudmannen i god tid göra en bedömning av elevens språkkunskaper. Huvudmannen ska fortlöpande bedöma elevens kunskapsutveckling i övriga ämnen för att eleven så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning.

Utbildningen ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. I övrigt ska utbildningen innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har betyg i och kurser i gymnasieämnena.

Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Stadens riktlinjer

Nyanlända ungdomar påbörjar språkintröduktion vid IVIK-gymnasiet i Liljeholmen. Efter en normalstudietid om högst ett läsår vid denna skola övergår de elever som bedöms ha fortsatt behov av språkintröduktion till sådan utbildning vid andra gymnasieskolor. Dessa utbildningar kan ha olika syfte och vara inriktade mot olika nationella program, t.ex. högskoleförberedande nationellt program. Inriktningen ska klart framgå av planen för utbildningen för de olika språkintröduktionsprogrammen.

Elever från grundskolan, vilka bedöms tillhöra språkintröduktionens målgrupp, påbörjar normalt inte sin utbildning vid IVIK-gymnasiet utan vid någon av de andra skolorna med språkintröduktion.

Elever inom språkintröduktion ska ha möjlighet att läsa de grundskoleämnena de behöver för behörighet till nationellt program.

I samband med mottagandet av eleverna vid IVIK-gymnasiet ska en kartläggning av elevens utbildningsbakgrund/kunskaper genomföras.

Kommentar

Denna elevgrupp är mycket heterogen vad gäller utbildningsbakgrund och de kunskaper eleverna besitter. Därför är en kartläggning av elevens utbildningsbakgrund/kunskaper av avgörande betydelse för vilket innehåll språkintröduktionen, förutom svenskan, ska få för den enskilde eleven.

Huvudsyftet med språkintröduktion är att eleverna snabbt ska kunna komma vidare i sina studier. Det gäller både inom ramen för språkintröduktionen och när det gäller förberedelse för övergång till annat intröduktionsprogram eller till nationellt program. Därför måste eleverna kunna få de olika grundskoleämnena de behöver i sin individuella studieplan. Eleverna ska med samma utgångspunkt kunna läsa gymnasieskolans ämnen och kurser.

Insatser gynnsamma för elevens kunskapsutveckling kan inom språkintröduktionen t.ex. vara olika former av praktik för att bättre lära känna det svenska samhället och/eller olika yrkesområden.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden fastställer de riktlinjer avseende Intröduktionsprogrammen i stadens gymnasieskolor som föreslås i detta tjänsteutlåtande och att beslutet omedelbart justeras.